

Investeren in 2025

2012 wordt niet makkelijk, daarvoor hoeft u geen glazen bol te hebben. Laten we daarom kijken naar de langere termijn. Hoe kunt u nu al op die toekomst inspelen? Futuroloog Marcel Bullinga blikt vooruit naar 2025 en geeft investeringstips voor de postcrisiseconomie. "Mijn missie? De volgende crisis voorkomen!"

TEKST BART-JAN BROUWER
 PORTRET ALEX DOKTER/FOTOSTUDIOALKMAAR.NL

Kijk om u heen", begint Bullinga zijn visie op de toekomst, "banken vallen om, pensioenfondsen kraken, de olie raakt op, grondstoffen worden schaars. En kijk vervolgens verder: waar liggen de alternatieven, waar bloeien de zaadjes van de toekomst? Tot nu toe hebben we ons vertrouwen gesteld in grote instituten die ons geld beheren, onze energievoorziening verzorgen, ons leven regelen. Dat heeft altijd goed gewerkt. Maar nu niet meer. We hebben nieuwe vertrouwensinstellingen nodig, nieuwe cirkels van vertrouwen. De toekomst is een wereld zonder olie en papier. Hightech en zelfvoorzienend. Waarin leren en werken een game is, en sparen een deugd."

Knusse energie

"In de nieuwe wereld zijn kilometerslange oliepijpleidingen verleden tijd. We gaan ons richten op lokale energiebronnen. Vooral zonne-energie wordt de komende vijftien jaar hot, letterlijk en figuurlijk. Er wordt een enorme slag gemaakt in die technologie: in de toekomst sprayen we de zonnecelletjes op het dak van onze auto. En die gebruiken we niet alleen om te rijden, maar ook als accu voor ons huis: we pluggen hem in en voorzien er de verlichting, vaatwasser en televisie mee. Shell heeft de grootste vergissing uit zijn bestaan gemaakt door twee jaar geleden het duurzaamheidsprogramma eruit te gooien. Let op, het gaat dus niet om duurzaamheid alleen! Nog belangrijker is dat de energie lokaal wordt opgewekt. Dus geen zonnepark in de

Sahara. Dan belanden we, na de oliesjeiks, in de wurggreep van de zonnesejiks. Nee, denk aan aardwarmte onder ons huis en aan energie die we zelf met elke stap produceren. Als we die energie oogsten, kunnen we daarmee ons mobieltje opladen en het water in onze jacuzzi verwarmen. Wie energie overheeft, geeft aan de burens. Een knussere vorm van energie is er niet: lekker dichtbij en we zijn er zelf de baas over. Bovendien zitten in 'groen' gigantische winstmogelijkheden. Het geitenwollensokkenstadium is allang gepasseerd. Tijdens een lezing die ik onlangs op Nyenrode gaf, werd mij gevraagd of duurzaamheid niet te duur is. Dome vraag. De Dow Jones Sustainability Index toont al jaren dat bedrijven die serieus groen zijn – die de productieketen van a tot z onder de loep nemen en ervoor zorgen dat alles op een zo duurzaam mogelijke manier gebeurt – het meest winstgevend en crisisbestendig zijn. En kijk naar de ontwikkelingen in de bouw, wat ik wel 'vastgoed 3.0' noem: huizen die geen energie opwekken, zijn in de toekomst onverkoopt, terwijl de waarde van zelfvoorzienende huizen omhoogschiet."

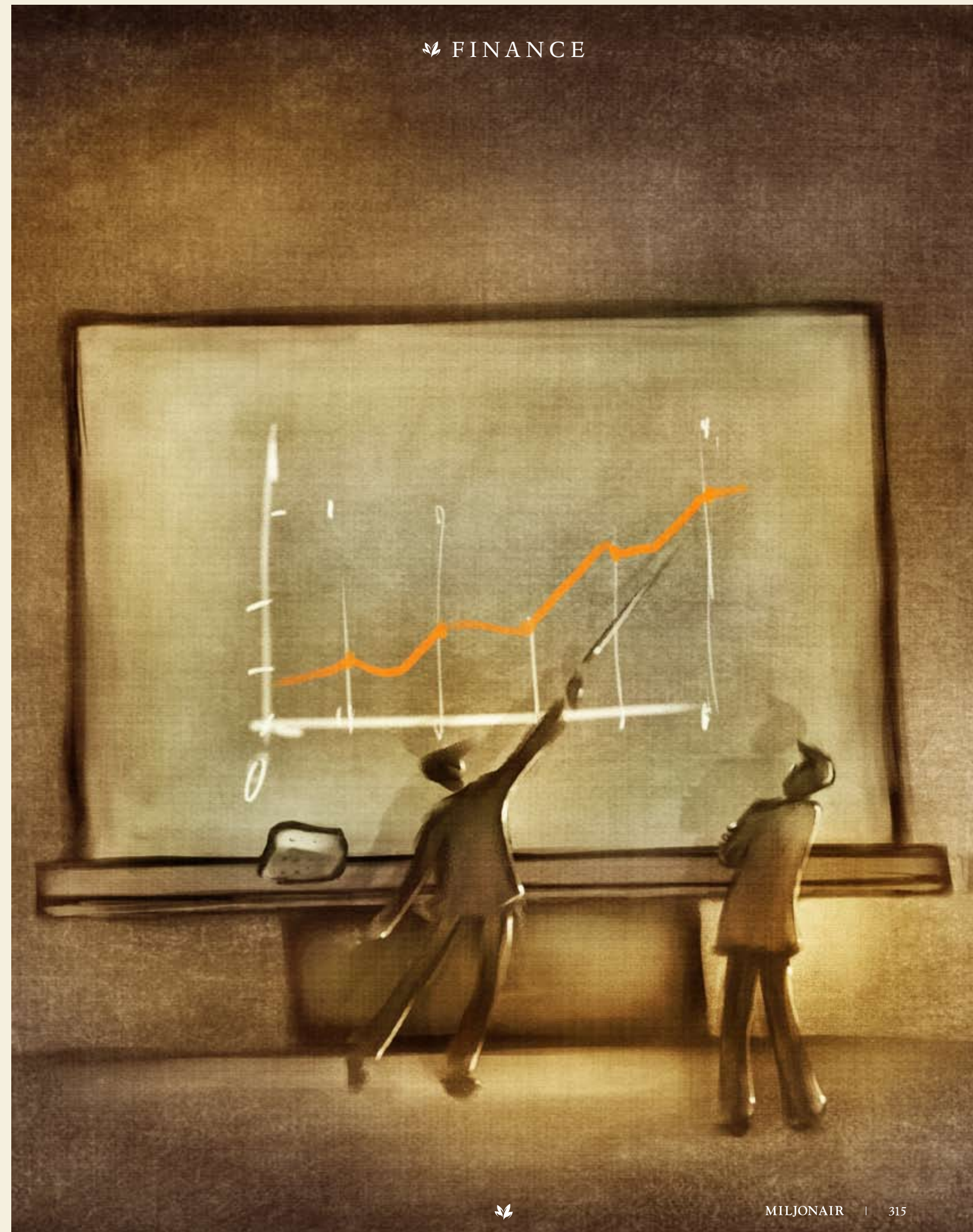
Tip: *Investeer in lokale duurzame energie.*

Cool bedrijf: *Shared Solar (Sharedsolar.org). Deel zonne-energie met uw burens en betaal met uw mobieltje.*

Boerengeld

"De dollar en de euro staan onder druk, banken worden genationaliseerd, landen gaan failliet. Alles wijst erop dat ons monetaire systeem gaat

crashen. We hebben dus alternatieven voor geld nodig. En die zijn er al. Zoals de 'Totnes Pound': een lokale complementaire munt waarmee in en rond het Engelse dorpje Totnes voor producten en diensten kan worden betaald. Ook Lewes, Stroud en Brixton hebben hun eigen pond. Het zijn zogeheten *transition towns*, gemeenschappen die zelf aan de slag gaan om hun leven minder oliedollarafhankelijk en meer duurzaam te maken. Wereldwijd zijn er honderden van dat soort lokale munten. Die worden aan elkaar gekoppeld. En de bonusbanken van nu worden ingeruild voor boerenleenbanken, die gaan doen waarvoor ze oorspronkelijk bedoeld waren. Dat ene Europa komt er gelukkig niet, want het is een transferunie geworden. Uit elk onderzoek blijkt dat de inwoners van eurolanden geen enkele affiniteit hebben met Europa. Er is geen culturele basis en ook geen politieke basis. We gaan terug naar lokaal denken en vrijwillige samenwerking tussen regio's. Het lijkt misschien een stap terug, maar het is juist een stap voorwaarts. De lokale munt kan gewoon naast de euro bestaan, alleen is die niet onderhevig aan speculaties. De euro zal wellicht devalueren, dus ons kapitaal loopt risico. Financiële instellingen, bedrijven en landen zullen hun verlies moeten nemen. En u en ik ook. Het is niet anders: dat is inherent aan ons systeem, dat eigenlijk één groot piramidespel is. In periodes van groei profiteren sommigen van overwaarde, en nu het fout gaat, kunnen we niet bij de overheid aankloppen. We zitten allemaal in hetzelfde schuitje."

Tip: *Investeer in nieuwe coöperatieve banken en professionaliseer de nog amateuristische lokale munten.*

Cool bedrijf: *De ouderwetse boerenleenbank van een echte Friese boerenzoon: Boerenleen.nl*

Nieuwe grondstoffen

“Op het gebied van productie voorzie ik een tegenovergestelde beweging dan de globalisatie die we nu meemaken. Door alle crises – energie, grondstoffen, geld – worden we gedwongen terug te gaan naar de essentie van het maken en ruilen van dingen. China heeft de meeste zeldzame grondstoffen. Als we ons afhankelijk opstellen en maar producten uit de volksrepubliek blijven importeren, dan wordt de communistische partij de dictator van de wereld en niet alleen van China. Ook hier geldt dat we terug moeten naar de basis: lokale materialen en lokale producten. Maar deze romantiek van de moestuintjes moet samengaan met hightech: dáár ligt de toekomst. In de laboratoria van deze wereld wordt nu al bedacht hoe we uit zand, water en modder nieuwe ertsen kunnen creëren. Er wordt hard aan de technologie gewerkt om onze zelfstandigheid zeker te stellen. En die nieuwe nanomaterialen gebruiken we dan in 3D-printers, waarmee we complete voorwerpen kunnen ‘uitprinten’. Onlangs is de eerste auto uitgeprint, de Urbee. Het hele casco in één klap! Nu gaat het nog om het prototype, kost een miljoen, maar straks kunnen we met de 3D-printer het complete product maken. Daarmee wordt ‘made in China’ voorgoed verleden tijd. Eerst gaan de grote industrieën daar gebruik van maken, dan het mkb, vervolgens de ambachtslieden. Die lokale productiemethode gaat onze beroepen een enorme boost geven. Timmerlui, loodgieters, meubelmakers: met die 3D-printer maken ze in *no time* een kant-en-klaar product op maat. Professionals worden zelfstandiger, ze kunnen meer. Net zoals een boer ineens meer kon omdat hij een ploeg aanschafte. Het betekent ook dat in diverse industrieën innovaties sneller gaan, omdat de productiemethode zelf versnelt. De eindfase van

deze ontwikkeling, die we waarschijnlijk over vijftien jaar bereiken, is dat we de 3D-printer bij de Karwei om de hoek kopen en daarmee thuis allerlei dingen maken die kapotgaan. Naast 3D-printers gaan robots een grote rol spelen: die zullen een deel van het arbeidstekort oplossen. Ze worden al gebruikt bij de productie van auto’s, maar nu gaan ze ook de straat op, de ziekenhuizen in, de velden op. Eén tuinbouwrobot betekent tien Oost-Europeanen minder. Lokaal hebben we dus minder handjes nodig. Binnen elke beroepsgroep moet men zich de

Visitekaartje

Marcel Bullinga is futurist en keynote spreker. Hij is lid van meerdere denktanks en maakt deel uit van de Trendrede, het cadeau van de gezamenlijke Nederlandse trendwatchers. Zijn motto: ‘Welkom in de toekomst, terug naar de jaren vijftig!’ Marcel geeft interactieve presentaties en leidt bijeenkomsten voor gezaghebbende opdrachtgevers, van dinnerdates voor multinationals tot stadsgesprekken. Hij is auteur van het boek *Welcome to the Future Cloud – 2025 in 100 Predictions* (futurecheck.com/boek). U kunt hem volgen op Twitter, waar hij voortdurend coole innovaties signaleert: @futurecheck

volgende vraag stellen: “Ben ik beter dan een robot?” Wie vervangen wordt, moet iets anders gaan verzinnen. De geschiedenis bewijst dat de mens heel flexibel is, dus dat gaat lukken.”

Tip: *Investeer in 3D-printers en robottechnologie.*

Cool bedrijf: *Professionaliseer een lokaal ‘FabLab’ in Nederland (Fablab.nl) of investeer in het internationale 3D-printbedrijf Dinitech (Dinitech.it).*

Cirkels van vertrouwen

“Ons gas raakt in de periode na 2025 op. Uit onderzoek blijkt dat we de opbrengsten daarvan vooral in sociale zekerheid hebben gestopt. Onze verzorgingsstaat is dus gebaseerd op een zeepbel, een gasbel. En als dat gas op is... We zullen dan op elkaar aangewezen zijn. Zoals nu al het geval is met arbeidsongeschiktheid. Voor mensen in loondienst is er de afgelopen honderd jaar een enorm vangnet gecreëerd, voor zzp’ers niet. Ook op dit gebied ontstaan nieuwe cirkels van vertrouwen. Een mooi voorbeeld is het Broodfonds, waarin een groep zzp’ers elkaar onderling verzekert tegen arbeidsongeschiktheid. Ze betalen maandelijks een kleine bijdrage. Is een van hen ziek, dan wordt hij uit die pot betaald. Dit systeem kan ook worden toegepast in de zorg, die straks onherroepelijk crasht als de vergrijzing toeslaat. We gaan terug naar buurtzorg, maar dan hightech: van hoge kwaliteit, maar wel goedkoper – omdat we zelf kunnen diagnosticeren en simpele behandelingen kunnen uitvoeren. We zullen minder afhankelijk zijn van ziekenhuizen. Kortom: in 2025 worden we veel meer baas over eigen leven, eigen gezondheid en eigen werk – en de technologie maakt ons dat mogelijk.”

Tip: *Investeer in nieuwkomers op het gebied van verzekeringen en pensioenen, waarbij transparantie centraal staat.*

Cool bedrijf: *Het oer-Hollandse bedrijf Qiy bouwt het personal dashboard dat u de baas maakt over uw online leven (Qiycorporate.nl).* ✎

PS Marcel Bullinga heeft geen positie in een van de genoemde ondernemingen.

INVEST IN FRIENDSHIP

Geniet, maar drink met mate

CHIVAS

LIVE WITH CHIVALRY